

Leerpark Arnhem

Pro, vmbo & mbo

Anti-pestprotocol
2025-2026

Inhoud

Inleiding	3
Algemeen.....	3
Uitgangspunten.....	3
Evaluatie.....	3
1 Pesten	4
1.1 Wat is pesten?.....	4
1.2 Signalen van pesten.....	4
1.3 Hoe wordt er gepest? - voorbeelden.....	5
1.4 Digitaal pesten / cyberpesten.....	5
1.5 De gepeste leerling.....	6
1.6 De pester.....	6
1.7 De meelopers.....	7
1.8 Gevolgen van pesten.....	7
1.9 Wie doet wat.....	7
2 Aanpak van pesten	8
2.1 Herstelgericht werken.....	8
2.2 Preventieve maatregelen.....	8
2.2.1 Preventie in de school.....	8
2.2.2 Wat kunnen ouder(s)/verzorger(s) doen om pesten te voorkomen?.....	9
2.2.3 Wat kunnen leerlingen doen om pesten te voorkomen?.....	9
2.3 Melden van pestgedrag.....	10
2.3.1 Stappenplan.....	11
A De mentor.....	11
B De aanspreekpunten / contactpersonen pesten.....	12
C Vervolgstap.....	12
D Schorsing.....	12
E Verwijdering van school.....	12
3 Digitaal pesten	13
3.1 Wat kan een leerling doen om digitaal pesten te voorkomen?.....	13
3.2 Wat kan een leerling tegen cyberpesten / pesten via sociale media doen?.....	13
3.3 Hoe te handelen na een melding van digitaal pesten.....	14
3.4 Misbruik van sexting.....	14
3.5 Tips voor ouders.....	14
4 Handige links	15
5 Tips voor gesprekken met leerlingen	16
Gesprek met een gepeste leerling.....	16
Gesprek met leerling die pest.....	16

Inleiding

Algemeen

Met de Wet sociale veiligheid op school heeft het bevoegd gezag van de school de plicht gekregen om zorg te dragen voor een veilige schoolomgeving. Het doel van deze wet is om pesten aan te pakken en de (sociale) veiligheid van leerlingen en studenten te vergroten.

In deze wet is vastgelegd dat scholen:

1. een sociaal veiligheidsbeleid moeten uitvoeren;
2. een aanspreekpunt pesten op school moeten hebben, waar leerlingen en ouders melding kunnen doen van pesten. Ook moet iemand het pestbeleid coördineren; dit kan dezelfde persoon zijn, maar dat hoeft niet;
3. de beleving van veiligheid en welzijn van hun leerlingen en studenten moeten volgen.

Ons anti-pestprotocol is een concrete uitwerking van deze wettelijke opdracht en maakt onderdeel uit van het Veiligheidsplan van onze school. In dat plan is ons volledige beleid rondom (sociale) veiligheid, van preventie en signalering tot aanpak en nazorg, vastgelegd.

In dit anti-pestprotocol hebben wij vastgelegd dat we pestgedrag op onze school niet accepteren en volgens een vooraf bepaalde handelwijze aanpakken. Het is een handelingsplan waarin beschreven staat wat onze directe aanpak is. We geven aan welke stappen we zetten in het geval van pesten: met wie wordt gesproken, wie daarbij aanwezig zijn, en wat de volgende stap is.

Uitgangspunten

Een anti-pestprotocol kan alleen functioneren als aan bepaalde voorwaarden is voldaan:

1. De school is actief in het scheppen van een veilig, pedagogisch klimaat waarbinnen pesten als onacceptabel gedrag wordt ervaren.
2. Pesten wordt als een probleem gezien door alle direct betrokken partijen: docenten, onderwijs ondersteunend personeel, mentoren, coördinator anti-pestbeleid, ouders en leerlingen.
3. Docenten en onderwijs ondersteunend personeel signaleren pesten en nemen vervolgens duidelijk stelling tegen het pesten.
4. De school ontplooit preventieve (les)activiteiten.
5. De school heeft een coördinator anti-pestbeleid die waar nodig voorstellen doet voor actualisering van het beleid, die initiatieven neemt voor preventieve (les)activiteiten en die collega's kan adviseren.

In dit anti-pestprotocol beschrijven we wat we onder pesten verstaan en welke verschillende rollen er bij pesten zijn. Vervolgens beschrijven we de aanpak van het pesten. Wat doen we om het pesten te voorkomen (preventief) en welke stappen worden ondernomen wanneer pesten zich voordoet?

Ook worden contactpersonen en instanties genoemd die zich met het voorkomen en/of bestrijden van pesten bezighouden, en verwijzen we naar relevante, aanvullende informatie (onder meer over het omgaan met digitaal pesten).

Rechtstreeks contact leggen met de school voor het melden van pesten kan via het volgende e-mailadres: meldpuntpesten@leerpark-arnhem.nl

In dit anti-pestprotocol wordt de mannelijke aanspreekvorm gehanteerd om de leesbaarheid te vergroten. Het anti-pestprotocol is echter van toepassing op alle genderidentiteiten.

Evaluatie

De uitvoering en effectiviteit van dit protocol wordt jaarlijks geëvalueerd. We maken daarbij gebruik van gegevens uit de jaarlijkse tevredenheidsonderzoeken en een incidenten analyse. Op deze manier blijft ons beleid actueel en gericht op een sociaal veilige schoolomgeving voor iedereen.

Directie Leerpark Arnhem

1 Pesten

1.1 Wat is pesten?

We spreken van pesten als dezelfde persoon regelmatig en systematisch bedreigd en geïntimideerd wordt. Pesten is een vorm van geweld en daarmee grensoverschrijdend en zeer bedreigend. Over de redenen waarom mensen zich agressief gedragen, bestaan allerlei theorieën. Volgens de ene theorie is geweld een onontkoombaar verschijnsel, dat op zijn best op een acceptabele wijze kan worden gekanaliseerd, volgens een andere theorie komt geweld voort uit frustratie en kan dit worden voorkomen door ontevredenheid weg te nemen, de agressie opwekkende omgeving om te vormen en reflectie op het gedrag te stimuleren.

Een klimaat waarin gepest wordt, tast iedereen aan. In een klas waar gepest wordt, kunnen alle leerlingen en docenten slachtoffer worden. Pestgedrag moet dan ook door iedereen serieus worden genomen.

Het lastige is dat veel pestgedrag zich in het verborgene afspeelt, zodat het moeilijk is er greep op te krijgen. En zelfs als het pestgedrag wordt opgemerkt, weten omstanders niet altijd hoe ze ermee om kunnen gaan. Dat is dan ook de reden voor het opstellen en gebruiken van dit anti-pestprotocol.

Docenten en onderwijsondersteunend personeel hebben een taak, samen met ouders en leerlingen, bij het tegengaan van pesten. Leerlingen moeten weten dat ze hulp kunnen krijgen van volwassenen in de school en hierom durven vragen. Volwassenen dienen oog te hebben voor de signalen van leerlingen, daarover in gesprek te gaan en (met hen) op zoek te gaan naar oplossingen.

Voor mentoren betekent dit dat ze aandacht hebben voor de groeps sfeer en het functioneren van individuele leerlingen in de groep en groepsgesprekken houden. Ze maken afspraken met de klas over hoe met elkaar om te gaan en zorgen ervoor dat deze afspraken nagekomen worden.

Pesten is onacceptabel en vraagt om een duidelijke en krachtige reactie vanuit de school.

1.2 Signalen van pesten

Deze zogeheten 'pest-alerts' helpen signalen van pesten vroegtijdig herkennen:

- **Let op signaalgedragingen**
Leerlingen die gepest worden, vertonen soms signaalgedrag. Dit kunnen onschuldige gedragingen zijn die aangeven dat er stress is: duwen, tics, vreemd praten, opeens druk met iets bezig zijn, dromen. Maar het kunnen ook ernstige signalen zijn zoals vaak ziek zijn, buikklasten of zelfbeschadiging. Vaak proberen leerlingen die gepest worden sociale groepen te vermijden waarin ze het risico lopen om gepest te worden. Deze vermindering noemen we vluchtgedrag, voorbeelden zijn: alléén lunchen, langdurig toiletbezoek, in de gang blijven hangen of snel weg na schooltijd.
- **Kijk naar rol-vastheid**
Bij pesten heeft iedereen zijn vaste rol, dat is anders dan bij plagen. Als iets een plagerijtje lijkt, kijk dan eens of het altijd dezelfde is die plaagt en altijd dezelfde die moet incasseren. Bij pesten zien we ook altijd meelopers en omstanders. De pester staat meestal niet alleen, de gepeste wel. Wees je ervan bewust dat pesten niet altijd uit grote gedragingen bestaat, soms is het een stemmetje imiteren of iemand nadoen, maar altijd in dezelfde rollen.
- **Er is geen schuldgevoel of verzoening**
Leerlingen maken ruzie, dit hoort erbij, maar vaak hebben leerlingen na afloop een schuldgevoel of zoeken ze naar een manier om te verzoenen. Elkaar voor een aantal dagen ontwijken kan ook een manier van verzoening zijn. Bij pesten zien we dat de pester meestal niet wil verzoenen en ook niet begrijpt waarom. Schuldgevoel ontbreekt omdat het slachtoffer het in zijn ogen verdient. Zie je dat leerlingen conflicten hebben, maar geen toenadering zoeken dan is er misschien iets aan de hand.

- **Het is fysiek grensoverschrijdend**

Pesten is soms letterlijk fysiek grensoverschrijdend en als iemand te dicht in de buurt komt kan dat bedreigend zijn. Pesters gaan deze grens vaak subtiel over door het slachtoffer even te duwen in het langslopen terwijl ze boeken uitdelen, de weg te blokkeren, onder de tafel met de voeten tegen de stoel te duwen en soms door heel dicht op de ander te staan. Fysiek grensoverschrijdend kan ook op afstand door de ander aan te staren terwijl het slachtoffer alles doet om de blik te ontwijken.

- **Herhaald plagen is pesten**

Vaak wordt negatief gedrag afgedaan als een plagerijtje. Als het een herhaling is dan gaat het duidelijk om pesten. Een plagerijtje is leuk als het eenmalig is. Herhaling kan ook voorkomen omdat niet één leerling een geintje uithaalt, maar meerdere leerlingen hetzelfde geintje uithalen met hetzelfde slachtoffer. Heb je een geintje vaker gehoord dan met het gestopt worden.

Tussen plagerij en pesten is een diffuse grens, die voor ieder persoonlijk verschillend is. Iedereen is gerechtigd zelf aan te geven wat hij als acceptabel beschouwt.

1.3 Hoe wordt er gepest? - voorbeelden

Met woorden

vernederen, belachelijk maken, schelden, dreigen, met bijnamen aanspreken, gemene briefjes, digitaal pesten

Lichamelijk

trekken aan kleding, duwen en sjoeren, schoppen en slaan, krabben en aan haren trekken, (voorwerpen als) wapens gebruiken

Achternvolgen

opjagen en achterna lopen, in de val laten lopen, klem zetten of rijden, opsluiten

Uitsluiting

doodzwijgen en negeren, uitsluiten van feestjes, uitsluiten bij groepsopdrachten

Stelen en vernielen

afpakken van kledingstukken / schooltas / schoolspullen, kliederen op boeken, banden lek prikken, fiets beschadigen

Afpersing

dwingen om geld of spullen af te geven, afdwingen om iets voor de pestende leerling te doen.

1.4 Digitaal pesten / cyberpesten

Publiekelijk pesten via sociale media kan veel harder zijn dan pesten in het gewone, dagelijkse leven. Dit komt omdat de daders gemakkelijk anoniem kunnen blijven en de reikwijdte van het internet veel groter is.

Voorbeelden van digitaal pesten zijn e-mails met pesterige opmerkingen, stalking (het stelselmatig lastig vallen van iemand door bijvoorbeeld het blijven sturen van haatberichten), ongewenst materiaal versturen zoals porno, hacken (gegevens stelen of instellingen aanpassen), 'happy slapping' (= iemand slaan voor het oog van een camera met als doel de beelden op internet te plaatsen).

Sexting

Sexting is het versturen van seksueel getinte foto's en filmpjes via sociale media of (mail)berichtjes. Het risico hiervan is dat de beelden in verkeerde handen terechtkomen en verspreid worden onder leeftijdsgenoten of op (kinderporno)websites belanden.

1.5 De gepeste leerling

Sommige leerlingen lopen meer kans gepest te worden dan anderen. Dat kan met hun uiterlijk, gedrag, gevoelens en sociale uitingsvormen te maken hebben. Bovendien worden kinderen pas gepest in situaties, waarin pesters de kans krijgen om een slachtoffer te pakken te nemen, dus in onveilige situaties. Een kind dat wordt gepest, praat er thuis en op school niet altijd over. Dat heeft te maken met angst en/of schaamte: bijvoorbeeld de angst dat de ouders met de school of met de pester gaan praten en dat het pesten dan nog erger wordt of het idee dat je niet mag 'klikken'. Ook kan een kind zwijgen omdat het denkt dat het probleem onoplosbaar is.

Bij een gepeste leerling kunnen mogelijk de volgende signalen herkend worden:

- angst om naar school te gaan;
- thuis niet meer over school vertellen;
- spijbelen;
- weinig of geen vrienden hebben; zich alleen voelen; een buitenstaander zijn;
- de schoolresultaten worden (opeens) slechter;
- slecht slapen, piekeren;
- verdacht vaak blauwe plekken of schrammen, scheuren in kleding, beschadigde spullen;
- niet uitgenodigd worden bij anderen of voor feestjes;
- niet afspreken met klasgenoten of leeftijdsgenoten;
- voortdurend negatieve reacties bij klasgenoten bij voorstellen / ideeën / fouten van de leerling;
- een kleinerende bijnaam krijgen;
- geen klasgenoten mee naar huis nemen;
- maakt zichzelf het liefst onzichtbaar;
- somber, verdrietig, neerslachtig;
- prikkelbaar, last van stemmingswisselingen;
- slecht slapen;
- klaagt voor schooltijd over gebrek aan eetlust, misselijkheid, hoofd- of buikpijn;
- moeite met concentreren en taakgericht werken;
- veilig gezelschap zoekend, bijvoorbeeld de docent of een leider in de groep;
- vaak als laatste gekozen worden bij het kiezen van groepjes;
- minderwaardigheidsgevoel, het gevoel hebben dat ze niets goed doen;
- automutilatie en suïcidale neigingen;
- kiest een 'onlogische' weg naar school;
- verandering van gedrag, zoals thuis ineens veel ruzie maken.

Natuurlijk kan er bij deze signalen ook iets anders aan de hand zijn. Om erachter te komen wat er speelt, moet het gesprek aangegaan worden, waarin ook bezorgdheid en het aanbod van hulp en steun aan de orde komt.

1.6 De pester

Pesters zijn vaak de 'sterkeren' in hun groep. Zij zijn of lijken populair, maar zijn dat uiteindelijk niet. Ze dwingen hun populariteit af door stoer, onkwetsbaar en/of agressief gedrag. Van binnen zijn ze vaak onzeker, vinden ze het moeilijk hun gevoelens onder woorden te brengen en ze proberen zichzelf groter te maken door een ander kleiner te maken.

Pesters krijgen vaak andere kinderen mee, want wie meedoet, loopt zelf de minste kans om slachtoffer te worden. Doorgaans voelen pesters zich niet schuldig, want het slachtoffer vraagt er in hun ogen om gepest te worden. Daarnaast hebben pesters vaak ook een positieve blik op het gebruik van geweld.

Pesten kan een aantal oorzaken hebben:

- een vaak gevoelde anonimiteit (ik besta niet): als een pester zich verloren voelt binnen een grote groep, kan hij zich belangrijker maken door een ander omlaag te drukken;
- het moeten spelen van een niet-passende rol;
- een voortdurende strijd om de macht in de klas;
- een niet-democratisch leefmilieu binnen de klas / groep: iemand is autoritair en laat op een onprettige wijze blijken dat hij de baas is, dergelijke spanningen kunnen op een zondebok worden afgereageerd;
- een gevoel van incompetentie op school (door slechte cijfers bijvoorbeeld);
- een zwak gevoel van autonomie (te weinig zelfstandigheid en verantwoordelijkheid) of juist een te sterk gevoel voor autonomie;
- een negatief zelfbeeld, weinig eigenwaarde;
- een problematische thuissituatie, negatief voorbeeldgedrag van ouders/verzorgers.

1.7 De meelopers

Meelopers zijn omstanders die incidenteel actief of passief meedoen met het pesten. Dit gebeurt meestal uit angst om zelf in de slachtofferrol terecht te komen, maar het kan ook zo zijn dat meelopers stoer gedrag wel interessant vinden en dat ze denken in populariteit mee te liften met de pester. Verder kunnen leerlingen meelopen uit angst vrienden of vriendinnen te verliezen.

De meeste leerlingen houden zich afzijdig als er wordt gepest. Ze voelen zich wel vaak schuldig over het feit dat ze niet in de bres springen voor het slachtoffer of hulp inschakelen.

Het is belangrijk deze leerlingen tot helpers te maken.

1.8 Gevolgen van pesten

Pesten kan grote gevolgen hebben voor de gepeste, denk bijvoorbeeld aan onzekerheid, faalangst, depressie, zelfdoding. Pesten kan ook grote gevolgen hebben voor de pester zoals problemen met sociale relaties, een positieve houding tegenover het gebruik van geweld en een grotere kans in het criminele circuit terecht te komen. Optreden tegen pesten is dus van groot belang.

1.9 Wie doet wat

In onderstaand schema zijn in het kort de taken, verantwoordelijkheden en samenwerking tussen de verschillende medewerkers in het kader van het anti-pestprotocol beschreven.

Mentor	<ul style="list-style-type: none">- is eerste aanspreekpersoon in geval van pesten.- voert gesprekken met betrokken leerlingen (pester, gepeste, meelopers).- informeert de leerlingencoördinator en anti-pestcoördinator bij (vermoedens van) pesten.- bevordert een positief groepsklimaat en bespreekt pestgedrag in de mentorlessen.
Leerlingencoördinator	<ul style="list-style-type: none">- biedt individuele begeleiding aan leerlingen met persoonlijke, leer- of gedragsproblemen die het leren belemmeren;- begeleidt, op verzoek van de anti-pestcoördinator, een pester, meeloper of gepeste leerling;- overlegt met de anti-pestcoördinator over invulling van begeleidingstrajecten.
Trainer herstelgericht werken	<ul style="list-style-type: none">- geeft trainingen en begeleiding aan medewerkers over herstelgericht werken.- stimuleert een positieve en veilige schoolcultuur gericht op herstel en verantwoordelijkheid.- ondersteunt bij het toepassen van herstelgerichte gesprekken en interventies.- voert bij complexe conflicten zelf het herstelgesprek.
Vertrouwenspersoon	<ul style="list-style-type: none">- biedt een luisterend oor aan leerlingen, ouders en personeel bij (meldingen van) pesten.- verwijst door naar de juiste functionaris (mentor, anti-pestcoördinator of directie).- ondersteunt zondig bij het indienen van een klacht.- waarborgt vertrouwelijkheid van door melders gegeven informatie.
Veiligheidscoördinator	<ul style="list-style-type: none">- is aanspreekpunt voor alles rondom veiligheid.- adviseert medewerkers, schoolleiding, leerlingen en ouders.- is contactpersoon voor externe partners (o.a. straatcoaches en politie).- is verantwoordelijk voor het borgen en integreren van de incidentenregistratie.- analyseert, samen met de anti-pestcoördinator, pestmeldingen en rapporteert trends of signalen aan de directeur en schoolleiding.
Anti-pestcoördinator	<ul style="list-style-type: none">- coördineert de aanpak van pestincidenten en begeleidingsplannen.- adviseert mentoren en leerlingencoördinatoren bij interventies.- houdt toezicht op naleving van het anti-pestbeleid.- adviseert de directeur over preventief beleid en structurele verbeteringen.- organiseert scholing voor medewerkers, voorlichting voor leerlingen.- draagt zorg voor registratie van alle pestincidenten.- analyseert, samen met de anti-pestcoördinator, pestmeldingen en rapporteert trends of signalen aan de directeur en schoolleiding.- beheert het e-mailadres meldpuntpesten@leerpark-arnhem.nl
Afdelingsleider	<ul style="list-style-type: none">- draagt zorg voor de uitvoering van het anti-pestbeleid binnen de afdeling/school.- is aanspreekpunt voor ouders bij escalaties.- overlegt met anti-pestcoördinator en directeur over vervolgstappen bij ernstige incidenten.
Directeur	<ul style="list-style-type: none">- neemt beslissing over disciplinaire maatregelen zoals interne schorsing, externe schorsing of verwijdering.- voert de regie bij klachtenprocedures.- draagt eindverantwoordelijkheid voor het naleven van het anti-pestprotocol.

2 Aanpak van pesten

2.1 Herstelgericht werken

Bij de aanpak van pesten op het Leerpark Arnhem speelt 'herstelgericht werken' een belangrijke rol. Dat is een methodiek om effectief om te gaan met overtredingen, incidenten en agressie. Daarbij staat de vraag centraal hoe de onderlinge verhoudingen na een incident hersteld kunnen worden. Slachtoffers en daders nemen kennis van elkaars gevoelens en ervaren daadwerkelijk de gevolgen van hun gedrag. Het is een middel om leerlingen iets te laten leren voor de rest van hun leven en tegelijkertijd te zorgen voor een veilige leeromgeving en een positief pedagogisch klimaat.

Herstelgericht werken krijgt in de praktijk vorm via herstelgesprekken. Een herstelgesprek is een begeleid gesprek tussen de betrokkene(n) die grensoverschrijdend gedrag heeft/hebben vertoond en degene(n) die hierdoor geraakt is/zijn.

Het gesprek wordt in principe gevoerd door de leerlingcoördinator van de betrokken leerlingen. Indien nodig kan de trainer herstelgericht werken hierbij ondersteunen of het gesprek overnemen.

Tijdens een herstelgesprek wordt onder begeleiding stil gestaan bij wat er is gebeurd, wie daar last van heeft gehad, wat de impact is geweest, welke verantwoordelijkheid de betrokken leerlingen zelf nemen en welke afspraken nodig zijn om de relatie te herstellen en herhaling te voorkomen.

2.2 Preventieve maatregelen

Voor een effectief anti-pestbeleid is het belangrijk dat er gezamenlijk door school, ouders en leerlingen aan preventie wordt gewerkt.

2.2.1 Preventie in de school

1. Elke mentor bespreekt aan het begin van het schooljaar de algemene afspraken en regels in de klas. Het onderling plagen en pesten wordt hierbij genoemd en onderscheiden. Ook vertelt de mentor in zijn klas over het anti-pestprotocol. De mentor maakt duidelijk dat pesten altijd gemeld moet worden en niet als klikken maar als hulp bieden of vragen wordt beschouwd.
2. De mentoren kunnen er voor kiezen de leerlingen een contract te laten onderschrijven met daarin de samen gemaakte afspraken (*zie hieronder 'Voorbeeld van een contract'*).
3. Als een mentor of docent daartoe aanleiding ziet, besteedt hij expliciet aandacht aan pestgedrag in een groepsgesprek. Hierbij worden de rol van de pester, het slachtoffer, de meelopers en de stille getuigen benoemd.
4. Van de gesprekken rond pesten worden aantekeningen gemaakt, die door de mentor worden bewaard in het leerlingvolgsysteem van zowel de leerling die pest als van de leerling die gepest wordt.
5. Tijdens meerdere momenten wordt extra aandacht besteed aan het thema pesten, zoals tijdens de week tegen pesten in september van elk schooljaar. Mentoren krijgen materiaal ter beschikking gesteld om met de klas het thema bespreekbaar te maken.
6. In de school wordt (bijvoorbeeld met posters) aandacht besteed aan het thema pesten, met name aan de manieren waarop je pesten kunt melden. Dat kan via de mail: meldpuntpesten@leerpark-arnhem.nl

Voorbeeld van een contract:

Contract 'Veilig in de school'

Ik vind dat iedereen zich veilig moet voelen in school. Daarom houd ik mij aan de volgende afspraken:

1. Ik accepteer de ander zoals hij is en ik discrimineer niet.
2. Ik scheld niet en doe niet mee aan uitlachen en roddelen.
3. Ik blijf van de spullen van een ander af.
4. Als er ruzie is zoek ik iemand die de ruzie helpt oplossen.
5. Ik bedreig niemand, ook niet met woorden of digitaal.
6. Ik neem geen wapens of drugs mee naar school.
7. Ik gebruik geen geweld, ook geen digitaal geweld.
8. Als iemand mij hindert vraag ik hem of haar duidelijk daarmee te stoppen.
9. Als dat niet helpt, vraag ik een docent of mijn mentor om hulp.

De docenten hebben vooral een signalerende rol. Wanneer zij pesten waarnemen of redenen hebben om pesten te vermoeden, verwacht we van hen dat zij hierop adequaat reageren en een melding doen bij de mentor om hulp en overleg in gang te zetten.

Daarnaast hebben alle docenten van Leerpark Arnhem de taak om onze omgangsregels en onze visie op pesten actief uit te dragen en hierbij als rolmodel te fungeren.

2.2.2 Wat kunnen ouder(s)/verzorger(s) doen om pesten te voorkomen?

- Praat samen met uw zoon/dochter over pesten. Een boek of film kan ook aanleiding zijn voor uw kind om zijn/haar eigen verhaal te vertellen.
- Leer uw zoon/dochter dat pesten niet ok is. Neem de tijd om pestgedrag en de gevolgen met uw kind te bespreken.
- Werk samen met uw kind aan het vergroten van sociale vaardigheden.
- Geef als ouders zelf het goede voorbeeld aan uw zoon/dochter. Kinderen gaan er van uit dat uw gedrag juist of aanvaardbaar is.
- Neem voor advies contact op met de mentor/school van uw kind.

2.2.3 Wat kunnen leerlingen doen om pesten te voorkomen?

- Sluit geen leerlingen buiten. Betrek leerlingen die vaak alleen staan bij activiteiten, bijvoorbeeld in de pauze.
- Laat duidelijk merken dat je niet mee wilt doen aan pesten.
- Herinner elkaar aan de afspraken die in de klas gemaakt zijn.

2.3 Melden van pestgedrag

Zie je dat iemand gepest wordt? Of word je zelf gepest? Meld het aan school. Als je twijfelt, kun je natuurlijk eerst even overleggen met je ouders. Melden kan bij iedere medewerker van school. Maar natuurlijk kun je pesten ook direct melden bij een mentor of een leerlingcoördinator.

Bij het melden en onderzoeken van (vermoedens van) pestgedrag geldt dat melders worden beschermd tegen eventuele nadelige gevolgen van hun melding. Daarnaast wordt de privacy van alle betrokkenen zoveel mogelijk gewaarborgd, in overeenstemming met de geldende wet- en regelgeving.

Als je niet persoonlijk naar een medewerker van school kan of wilt gaan, kun je pesten ook melden door een e-mail te sturen naar: meldpuntpesten@leerpark-arnhem.nl

Schrijf in je e-mail:

- *wat er is gebeurd*
- *waar het is gebeurd*
- *wanneer het is gebeurd*
- *wie er bij betrokken is*

Zet altijd je naam in je e-mail.

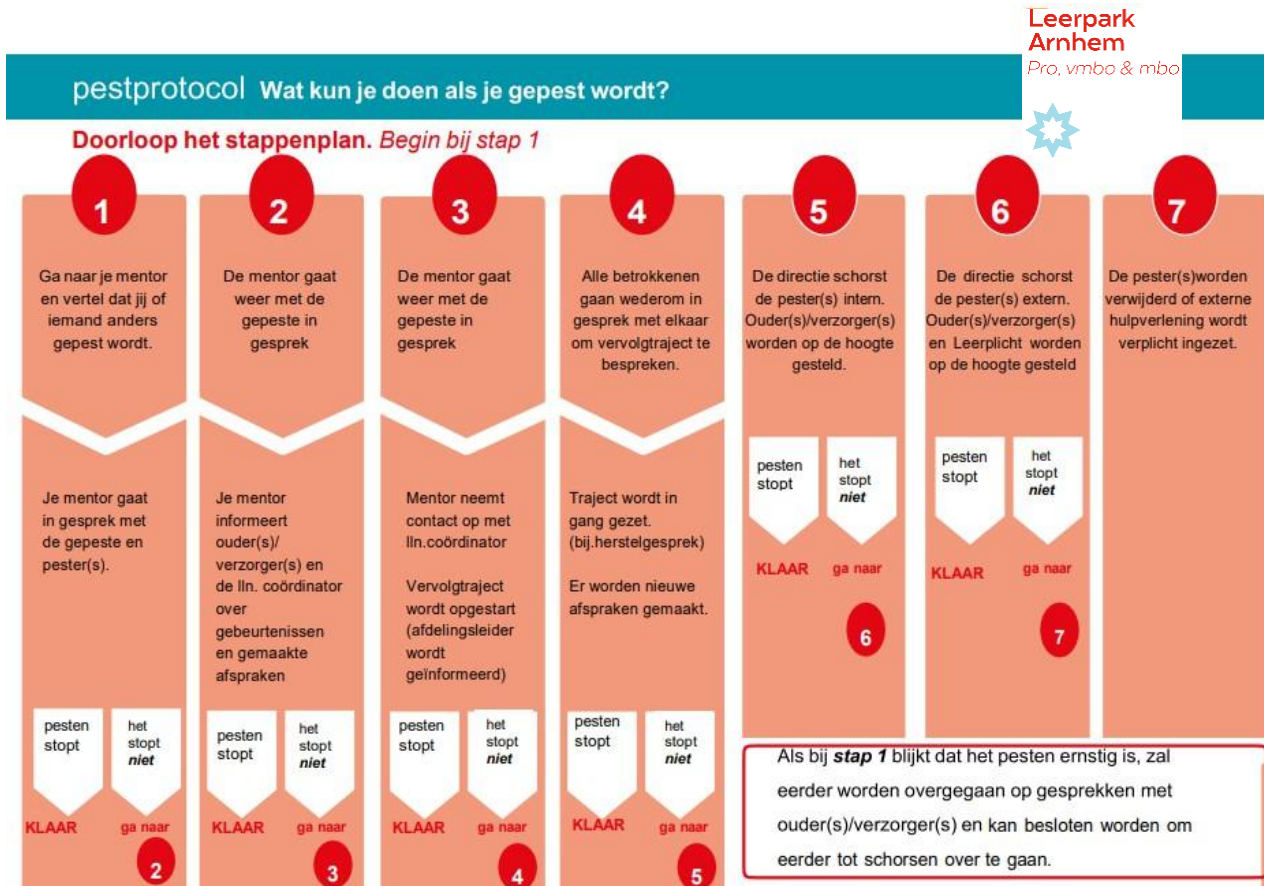
School zal snel in actie komen om het pesten te stoppen.

E-mails naar het e-mail adres meldpuntpesten@leerpark-arnhem.nl worden op schooldagen tijdens kantooruren gelezen, dus niet in weekenden en vakanties.

2.3.1 Stappenplan

Pesten tolereren we niet. In dit stappenplan staat in het kort wat je kunt doen als je gepest wordt.

Als je gepest wordt en er graag met iemand over wil praten zonder dat meteen het stappenplan in werking gaat, kun je ook terecht bij de vertrouwenspersoon. Zie voor de namen en e-mailgegevens van de vertrouwenspersonen de schoolgids. De schoolgids vind je op de website van de school: www.leerpark-arnhem.nl.

Bovenstaande stappenplan 'pestprotocol Wat kun je doen als je gepest wordt?' is ook te vinden via de link in de schoolgids op de website www.leerpark-arnhem.nl.

De verschillende stappen beschrijven we ook hieronder:

A De mentor

1. Wanneer het pesten plaatsvindt in klassenverband, praat de mentor eerst met de gepeste persoon en later met de pester apart. Leidraden voor deze gesprekken zijn te vinden aan het eind van dit protocol.
Vervolgens organiseert de mentor een (herstelgericht) gesprek tussen beide leerlingen en probeert tot goede afspraken te komen.
2. De mentor neemt contact op met de ouders van de pester en die van de gepeste leerling en betreft hen bij de oplossing;
3. De mentor bespreekt direct het vervolgtraject voor als het pesten zich herhaalt.
4. De mentor praat met de klas. Dit is belangrijk in verband met het herstellen van de groeps sfeer en om te benadrukken welke verantwoordelijkheid ieder groeps lid heeft.
5. Als het probleem escaleert, bespreekt de mentor het gedrag met de anti-pestcoördinator, een ondersteuningscoördinator, een leerlingcoördinator of een vertrouwenspersoon. Die is vanaf dat moment betrokken bij het vinden van een oplossing. De mentor deelt het dossier met daarin de gebeurtenissen en de afspraken die zijn gemaakt.
De afdelingsleider is betrokken wanneer er een sanctie wordt opgelegd aan de pester.
6. Als het probleem escaleert, worden de ouders/verzorgers op de hoogte gesteld en zo nodig betrokken bij het vinden van een oplossing.

B De aanspreekpunten / contactpersonen pesten

1. Een leerlingcoördinator kan in onderling overleg, de rol van de mentor overnemen bij escalatie van het pestgedrag en wanneer het pesten het klassenverband overstijgt.
2. Hij heeft zo nodig een gesprek met de gepeste en de pester apart of organiseert direct een gesprek tussen beiden.
3. In het contact met de pester is het doel driedig, namelijk:
 - confronteren;
 - mogelijke achterliggende problematiek op tafel krijgen;
 - helderheid geven over het vervolgtraject bij herhaling van pesten.
4. Hij adviseert zo nodig, zowel aan de pester als de gepeste, hulp door de orthopedagoog of schoolmaatschappelijk werker.
5. Hij stelt alle betrokken ouders op de hoogte wanneer er sprake is van recidief gedrag, verzoekt hen om met hun kind te praten en stelt hen op de hoogte van het vervolgtraject.
6. Hij bespreekt de mogelijkheden tot hulp met de ouders.
7. Hij koppelt alle informatie weer terug naar de mentor.

Zie voor de namen en e-mailgegevens van alle hierboven genoemde functionarissen de schoolgids. Die vindt u op de website van de school: www.leerpark-arnhem.nl .

C Vervolgstep

Wanneer de pester opnieuw in pestgedrag vervalt, kan de school de pester ertoe verplichten individueel een programma te volgen. Dit vindt plaats in de eigen tijd en dus niet tijdens schooltijd. Het doel van zo'n programma's is reflectie en het gevoelig maken van de pester voor wat hij aanricht bij de gepeste leerling. De ouders worden van dit traject op de hoogte gesteld en melden aan de school of het programma daadwerkelijk gevolgd wordt.

D Schorsing

Wanneer de interventies geen blijvende vruchten afwerpen, volgt een schorsing van een dag voor de pester. Als er ook daarna geen verbetering geconstateerd wordt, krijgt de pestende leerling een langere schorsing.

E Verwijdering van school

Wanneer de leerling ondanks alle inspanningen van de betrokken partijen blijft volharden in het ongewenste pestgedrag, zijn er geen perspectieven meer tot verandering. De school kan en wil dan geen verantwoordelijkheid voor deze leerling meer nemen met het oog op de veiligheid van de overige leerlingen. Er rest de school niets anders dan verwijdering. In overleg met andere scholen wordt er gezocht naar een plek.

Het hierboven weergegeven stappenplan is een algemene leidraad; als een interventie succes heeft, kunnen vervolgstappen achterwege blijven.

Het in het stappenplan genoemde traject bij aanhoudend pesten is geen automatisme; per leerling wordt bekeken welke maatregelen het meest passend zijn.

3 Digitaal pesten

Het pestprotocol geldt ook voor digitaal pesten. Ten aanzien van deze specifieke vorm van pesten, voegen we in dit hoofdstuk nog wat zaken toe.

3.1 Wat kan een leerling doen om digitaal pesten te voorkomen?

- Bedenk dat niet alles waar is wat je op internet tegenkomt.
- Gebruik een apart e-mailadres om jezelf te registreren op websites.
- Kies een e-mailadres dat niet je eigen voor- en achternaam volledig weergeeft.
- Zorg dat je je wachtwoorden van bijvoorbeeld je e-mail- of sociale media-account niet doorgeeft aan anderen en zorg dat ze niet gemakkelijk te raden zijn. Als anderen wel binnen zijn gekomen, neem dan contact op met de beheerder van de site.
- Als je een vervelend gevoel hebt over iets wat je hebt gezien of meegemaakt, vertel het dan aan iemand die je vertrouwt.
- Blijf zelf respectvol naar anderen, scheld niet terug.
- Ga weg uit een berichten-groep of chatroom als er iets vervelends gebeurt.
- Verwijder onbekenden uit je contactenlijst.
- Bel, mail of communiceer via Whatsapp, Snapchat en sociale media niet zomaar met personen die je alleen van internet kent, spreek niet met ze af zonder dat je ouders het weten.
- Verstuur geen flauwe grappen, dreigberichten of haatberichten.
- Geef geen persoonlijke informatie aan mensen die je alleen van internet of chatten kent. Let vooral op bij foto's van jezelf. Als je een foto op internet zet, kan deze gemakkelijk gekopieerd en op een andere website geplaatst worden. Zo kan hij jarenlang terug te vinden zijn. Foto's kunnen ook bewerkt worden.
- Wees zeer voorzichtig met het gebruik van je webcam. Jouw beelden kunnen worden opgeslagen en gebruikt worden om ze aan andere personen te laten zien of voor doeleinden die jij niet wilt. Bedek je webcam als je die niet gebruikt.
- Reageer niet op pestmails of andere digitale pesterijen.
- Ga naar je mentor of een ander personeelslid op school of neem contact op via het volgende e-mailadres: meldpuntpesten@leerpark-arnhem.nl

3.2 Wat kan een leerling tegen cyberpesten / pesten via sociale media doen?

- Vat het niet persoonlijk op als een bericht van mensen komt die je niet kent. De anonimiteit van internet maakt dat mensen makkelijker gaan schelden.
- Reageer niet op pestberichten of andere digitale pesterijen. Verwijder de e-mails/berichten zo mogelijk zonder ze te openen.
- Blokkeer de afzender. Als het gaat om berichten op je mobiele telefoon, e-mails of berichten op sociale media dan heb je mogelijkheid om nummers te blokkeren.
- Bewaar de bewijzen. Maak een print of sla ze op. Van het IP-adres van de zender kan vaak worden afgeleid van welke computer het bericht is verzonden. Een provider of website heeft vaak een helpdesk die klachten over nare berichten aan kan nemen. Men heeft daar ook de technische mogelijkheden om na te gaan wie de mail heeft verstuurd. Bel de helpdesk op.
- Ga naar je mentor, aanspreekpunt pesten of afdelingsleider toe op school. Deze zal je verder helpen om het vervelende pestgedrag te stoppen.
- Bij stalking kun je aangifte doen bij de politie. Stalking is het stelselmatig lastigvallen van een persoon, door die persoon te achtervolgen, steeds op hinderlijke wijze contact op te nemen, en soms ook te bedreigen. Het is strafbaar.

3.3 Hoe te handelen na een melding van digitaal pesten

1. *Bewaar de berichten.*

Verwijder berichten waarin pestgedrag voorkomt niet, maar bewaar ze.

- a. Maak bijvoorbeeld schermprints vanaf de computer of mobiele telefoon. Vertel leerlingen hoe ze dat kunnen doen.
- b. Maak een print en/of sla de berichten op.
- c. Van het IP-adres van de e-mail kan vaak worden afgeleid van welke computer de e-mail is verzonden. Een provider heeft vaak een helpdesk die klachten over nare e-mail aan kan nemen. Men heeft daar ook de technische mogelijkheden om na te gaan wie de e-mail heeft verstuurd. Neem contact op met de helpdesk.

2. *Blokkeren van de afzender.*

Leg de leerling zo nodig uit hoe hij/zij de pestmail en berichten kan blokkeren.

3. *Probeer de dader op te sporen.*

Soms is de dader te achterhalen door uit te zoeken van welke computer het bericht is verzonden of simpelweg via het e-mailadres. Ook kunnen schrijfstijl en andere aanwijzingen leiden tot het vinden van de dader. Sla whatsapp gesprekken op.

4. *Neem contact op met de ouders van de gepeste leerling.*

Geef de ouders voorlichting over welke maatregelen zij thuis kunnen nemen.

5. *Verwijs de ouders zo nodig door.*

Ze kunnen bijvoorbeeld informatie vinden bij het NJI (Nederlands Jeugd Instituut) of op de website van 'Stop pesten nu'.

6. *Stalking*

In het geval de leerling stelselmatig wordt belaagd is er sprake van stalking en kunnen ouders aangifte doen. Ook wanneer het slachtoffer lichamelijk letsel of materiële schade is toegebracht, kan de politie worden ingeschakeld. Zo nodig kun je verwijzen naar Bureau Slachtofferhulp (www.slachtofferhulp.nl; tel: 0900 - 0101).

3.4 Misbruik van sexting

Wanneer sexting teksten, foto's of (webcam)filmpjes in verkeerde handen vallen en worden verspreid kan dit erg vervelend zijn voor het slachtoffer. Het zorgvuldig doorlopen van het stappenplan na een melding van pesten en aandacht voor het slachtoffer zijn erg belangrijk.

Uiteraard is voorkomen beter dan genezen. Daarom is het belangrijk dat leerlingen ervan bewust worden gemaakt dat de kans groot is dat de door hun gedeelde foto's en filmpjes in verkeerde handen terecht komen en worden gedeeld en dat sexting dus beter niet gedaan kan worden.

Daarnaast is het belangrijk om te weten dat sexting strafbaar is.

Ontwikkelingen op gebied van sociale media gaan snel, bovenstaande is een momentopname. Alle afspraken omtrent het gebruik van sociale media staan beschreven in het protocol Sociale Media en online lessen.

3.5 Tips voor ouders

- Toon interesse. Verplaats u in de belevingswereld van uw kinderen op internet. Internet kan spannend en gevaarlijk zijn, maar ook heel leuk. Bezoek af en toe verschillende jongerensites en ontdek waarom uw kinderen internet leuk vinden. Praat daarover met uw kinderen en zorg ervoor dat ook de negatieve kanten van internet bespreekbaar zijn.
- Mochten er problemen zijn met het surfgedrag (seksites of gewelddadige sites) of mochten er vervelende ervaringen ontstaan in het digitale verkeer, dan weet uw kind dat hij/zij er met u over kan praten. De noodzaak van "stiekem gedrag" is voor uw kind dan minder aanwezig.
- Maak internetafspraken met uw kind.
- Spoor de dader op. Soms is de dader van pestberichten, hacking, stalking e.d. op te sporen via het e-mailadres. Ook kunnen schrijfstijl en andere aanwijzingen leiden tot het vinden van de dader.
- Reageer nooit op pestberichten.
- Geef geen persoonlijke gegevens op internet aan anderen.
- Treedt in contact met de school en/of met andere betrokken ouders in het geval van digitaal pesten.
- Doe in geval van digitaal pesten zo nodig aangifte of een melding bij de politie.

Het is van belang goede afspraken te maken met uw kind en met uw kind in gesprek te blijven over het gebruik van digitale communicatiemiddelen. Laat ze weten dat u graag eens meekijkt en doe dat ook regelmatig. Controle kan anders worden opgevat als "wantrouwen". U luistert immers ook de gesprekken van uw kinderen op straat niet af.

4 Handige links

Pesten (algemeen)

- Hulplijn pestweb 0800-2828280 (gratis) of www.pestweb.nl Website van het APS met informatie, advies en tips over pesten voor kinderen, jongeren, ouders en leerkrachten.
- www.omgaanmetpesten.nl Website van Stichting Omgaan met Pesten met informatie over pesten en de praktische aanpak van het probleem door trainingen, individuele coaching en workshops.
- www.aandachtvoorpesten.nl Website van Stichting Aandacht voor Pesten met informatie voor jongeren, ouders en scholen/instellingen.
- www.psychischegezondheid.nl Website van Fonds Psychische Gezondheid met ook informatie over de brochure 'Pesten bij kinderen en volwassenen'. Brochure is gratis te downloaden.
- www.laks.nl Voor scholieren, door scholieren. Ook voor hulp bij gepest worden.
- www.nji.nl Nederlands Jeugdinstituut. Informatieve website voor ouders, scholen en instellingen.
- www.kindertelefoon.nl Organisatie waar kinderen en ook jongeren in vertrouwen terecht kunnen voor hulp, advies en informatie.
- www.fondsslachtofferhulp.nl Slachtofferhulp in Nederland.
- www.stoppestennu.nl Website

Cyberpesten / veilig internet gebruik / veilige school

- www.schoolenveiligheid.nl Centrum School en Veiligheid van het APS verzamelt en verspreidt informatie en deskundigheid op het gebied van schoolveiligheid.
- www.stopdigitaalpesten.nl Campagne van SIRE (Stichting Ideële Reclame).
- www.kennisnet.nl Handreikingen en links voor ouders, leraren, kinderen, scholieren, schoolmanagers en ICT-coördinatoren.
- www.mijnkindonline.nl Informatie en tips voor ouders met betrekking tot het gebruik van internet.
- www.cyberpesten.be Informatieve website over cyberpesten.
- www.meldknop.nl Goede, betrouwbare site voor jongeren, mentoren en vertrouwenspersonen die vervelende dingen op internet mee hebben gemaakt en ondersteund door onder meer Kindertelefoon en politie.
- www.digibewust.nl Een informatieve site van het Ministerie van Economische Zaken over het veilig gebruik van internet.
- www.veiliginternetten.nl Een informatieve site van het Ministerie van Economische Zaken over het veilig gebruik van internet.

5 Tips voor gesprekken met leerlingen

Gesprek met een gepeste leerling

In een gesprek met een gepeste leerling komt het volgende aan de orde:

Klopt het dat je gepest wordt? (*h*)*erkenning van het probleem* (feiten)

- Door wie word je gepest? (*doorvragen: zijn er nog meer?*)
- Waar word je gepest? (*doorvragen: zijn er nog meer plekken?*)
- Hoe vaak word je gepest?
- Hoe lang speelt het pesten al?
- Weten je ouders of andere personen dat je gepest wordt?
- Wat heb je zelf tot nu toe aan het pesten proberen te doen?
- Zijn er jongeren die jou wel eens proberen te helpen?
- Wat wil je dat er nu gebeurt; wat wil je bereiken?

Besprek samen met de leerling wat hij/zij kan doen tegen het pesten en bekijk waar de leerling aan wil werken om de situatie te verbeteren. Let daarbij op de volgende aspecten:

- Hoe communiceert de leerling met anderen?
- Welke lichaamstaal speelt een rol?
- Hoe gaat de leerling om met zijn gevoelens en hoe maakt hij deze kenbaar aan anderen?
- Heeft de leerling genoeg vaardigheden om weerbaarder gedrag te tonen naar de pester?

Gesprek met leerling die pest

In een gesprek met een leerling die pest komt het volgende aan de orde:

Alvorens er een gesprek met de pester wordt gehouden, heeft degene die het gesprek aangaat zich er van overtuigd dat degene met wie het gesprek plaatsvindt inderdaad schuldig is aan het gemelde gedrag.

Het doel van dit gesprek is driedelig:

- 1 De leerling confronteren met zijn gedrag en de pijnlijke gevolgen hiervan.
- 2 Achterliggende oorzaken boven tafel proberen te krijgen.
- 3 Het schetsen van de stappen die volgen wanneer het pestgedrag niet stopt.

1 **Confronteren van de pester**

Confronteren en kritiek geven is niet hetzelfde. Confronteren is

- probleemgericht en richt zich op gedrag dat waar te nemen is
Zodra we interpretaties gaan geven aan gedrag, wordt het persoonsgericht, bijvoorbeeld: "Je hebt cola in de tas van Piet laten lopen. Dat doe je zeker omdat je graag de lolligste bent!" Zodra we gaan interpreteren reageren we een gevoel van frustratie op die ander af en zijn we gestopt met confronteren en begonnen met kritiseren.
- relatiegericht
Je bent heel duidelijk op de inhoud, in wat je wilt en niet wilt maar met behoud van de relatie, bijvoorbeeld: "Ik vind dat je heel erg gemeen doet tegen haar en ik wil dat je daarmee ophoudt". Zeg nooit: "Je bent heel gemeen". Je wilt duidelijk verder met de jongere. Kritiek op de persoon voelt als een beschuldiging/afwijzing.
- specifiek
Je benoemt de situatie waar het over gaat en vermijdt woorden als altijd, vaak en meestal. Kritiek wordt vaak algemeen.
- veranderingsgericht.
Je stelt zaken vast en gaat vervolgens inventariseren hoe het anders kan.

2 **Achterliggende oorzaken**

Nadat het probleem benoemd is, richt jij je op het waarom. Hoe komt het dat je dit gedrag nodig hebt? Wat levert het jou op? Wat reageer je af op die ander, etc.?

3 **Het pestgedrag moet stoppen**

Wees duidelijk over de stappen die volgen, wanneer het pestgedrag niet stopt.